

ก าร เ จ ร ญ ม ร ณ านู ส ตี

ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งคนโง่และคนฉลาด
ทั้งคนจนและคนรวย ล้วนบ่ายหน้าไปหามฤตยูทั้งสิ้น

การเจริญมรณานุสติ

๕๘

ชีวิตในวันหนึ่งๆ ผ่านไปอย่างรวดเร็ว เปรียบเสมือนหยาดน้ำค้างบนปลายยอดหญ้า เมื่อต้องแสงอาทิตย์ในยามเช้า ก็เหือดแห้งหายไปโดยฉับพลัน ชีวิตเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปสู่ความเสื่อมสลายคล้ายฟองน้ำ เมื่อเวลาฝนตกหนักมีฝนหนาเม็ด เกิดเป็นฟองน้ำขึ้น แล้วก็แตกสลายไปในชั่วพริบตาเดียว ช่วงเวลาของชีวิตเรานั้นสั้นนัก เราไม่ควรประมาทพึงเร่งทำความเพียร เพื่อไปให้ถึงจุดหมายปลายทางของชีวิตเช่นเดียวกับพระอรหันตชีณาสพทั้งหลาย

มีพระคาถาบทหนึ่งใน ขุททกนิกาย ทสธชาดก ความว่า

“ททรา จ ทิ เย วุฑฺฒา เย พาลา เย จ ปญฺธิตา
อทุธา เจว ทลิตฺทา จ สพุเพ มจฺจุปฺรายนา

ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งคนโง่และคนฉลาด ทั้งคนจน
และคนรวย ล้วนบ่ายหน้าไปหาผฏยฺ์ทั้งสิ้น”

*ครั้งหนึ่งพระบรมศาสดา ได้เทศนาโปรดชาวเมืองอาฬวี ให้เจริญมรณานุสติว่า “ท่านทั้งหลายจงพิจารณาว่า ชีวิตของเราไม่ยั่งยืน แต่ความตายเป็นของแน่นอน ตัวเราก็จะต้องตายในที่สุด” ในจำนวนมหาชนที่ฟังธรรมอยู่นั้น มีธิดาของนายช่างหูก

การเจริญมรณานุสติ

๕๕

คนหนึ่งได้ตั้งใจปฏิบัติตามพุทธโอวาท ด้วยการเจริญมรณานุสติ ทุกวัน ไม่ว่านางจะทำภารกิจหรือทำการงานอะไร ก็จะนึกถึงความตายเป็นอารมณ์ ทำอยู่อย่างนี้ถึง ๓ ปี

วันหนึ่ง พระบรมศาสดาทรงตรวจดูสัตว์โลกในเวลา ไกลรุ่ง เห็นกุมาริกานั้นเข้ามาในข่ายพระญาณ ทรงทราบว่า กุมาริกามีอินทรีย์แก่กล้าพอที่จะบรรลุธรรม แต่วันนี้นางจะไม่สามารถรอดพ้นจากความตาย เพราะความตายของปุถุชนย่อม มีคติไม่แน่นอน หากนางได้ฟังธรรมในวันนี้ นางจะได้บรรลุธรรม และเมื่อละโลกก็จะได้ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิต

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันไม่มีประมาณ พระพุทธองค์ จึงเสด็จไปโปรดนางที่เมืองอาฬวี ฝ่ายกุมาริกา เมื่อทราบว่า พระพุทธองค์จะเสด็จมา ก็เกิดความปีติปราโมทย์ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะไปฟังธรรม แต่เนื่องจากพ่อของนาง ได้สั่งให้ทอหูกให้เสร็จเสียก่อน นางจึงต้องรีบทอหูกให้เสร็จ ตามที่พ่อสั่ง เพื่อจะได้ไปฟังธรรม ชาวเมืองอาฬวีเมื่อถวาย ภัตตาหารแด่พระบรมศาสดาแล้ว ต่างยืนรอคอยการอนุโมทนา จากพระพุทธองค์ แต่พระองค์กลับประทับนั่ง ไม่ตรัสอะไรเลย เพราะทรงดำริว่า “เรามาไกลถึง ๓๐ โยชน์เพื่อโปรดกุลธิดาช่างหูก แต่นางยังไม่มา เราจะรอจนกว่านางจะมา”

การเจริญมรณานุสติ

๑๐๐

ฝ่ายกุมาริกาขณะทีทอหูกไป ก็นึกถึงแต่พระบรมศาสดา
อยากจะฟังธรรมเป็นอย่างยิ่ง หลังจากทอหูกเสร็จแล้ว นางรีบ
เดินทางมายังที่ฟังธรรม ได้ยืนอยู่ด้านหลังของพุทธบริษัท
แลดูพระพุทธรองค์ด้วยจิตอันเลื่อมใส นางทราบว่พระพุทธรองค์
กำลังรอนางอยู่ จึงรีบเดินเข้าไปในท่ามกลางพุทธบริษัท
แล้วก้มลงกราบพระพุทธรองค์

พระองค์ทรงถามกุมาริกาว่า “กุมาริกา เธอมาจากไหน”

กุมาริกาตอบว่า “ไม่ทราบ พระเจ้าข้า”

“เธอจักไป ณ ที่ไหน” “ไม่ทราบ พระเจ้าข้า”

“เธอไม่ทราบหรือ” “ทราบ พระเจ้าข้า”

“เธอทราบหรือ” “ไม่ทราบ พระเจ้าข้า”

เมื่อมหาชนได้ยนิธิตาข้างหูกตอบเช่นนี้ ก็นึกว่นางพูด
เล่นลั่นกับพระบรมศาสดา จึงเกิดเสียงฮือฮา วิพากษ์วิจารณ์กัน
พระบรมศาสดาทรงรู้ข้อกังขาของมหาชน จึงตรัสถามอีกครั้งว่า
“กุมาริกา เมื่อเราถามว่เธอมาจากไหน ทำไมถึงตอบว่ ไม่ทราบ”
กุมาริกาจึงทูลว่ “พระองค์ย่อมทรงทราบว่า หม่อมฉันมาจาก
เรือนข้างหูก แต่ที่พระองค์ตรัสถามนั้น ย่อมประสงค์ว่ ก่อน
มาเกิดหม่อมฉันมาจากที่ใด แต่หม่อมฉันไม่ทราบว่าตนเองเกิด
มาจากไหน จึงตอบว่ ไม่ทราบ พระเจ้าข้า”

การเจริญมรณานุสติ

๑๐๑

พระบรมศาสดาได้ประทานสาธุการแก่กุมาริกานั้นว่า “ดีละๆ เธอตอบได้ถูกต้องแล้ว” จากนั้นจึงตรัสถามข้อต่อไป “เมื่อเรากล่าวว่าเธอจะไปไหน ทำไมจึงตอบว่า ไม่ทราบ” “พระองค์ทรงทราบว่ หม่อมฉันผู้ถือกระเช้าด้ายหลุดเดินไปยังเรือนช่างหูก พระองค์ย่อมประสงค์ถามว่า หม่อมฉันจากโลกนี้ไปแล้ว จะเกิดในที่ใด ก็หม่อมฉันไม่ทราบว่า ตายแล้วจะไปเกิดในที่แห่งใด จึงตอบว่าไม่ทราบ พระเจ้าข้า”

พระบรมศาสดาได้ประทานสาธุการแก่นางเป็นครั้งที่ ๒ แล้วตรัสถามข้อต่อไปว่า “ที่เราถามว่าเธอไม่ทราบหรือ เพราะเหตุไรจึงตอบว่า ทราบ” “หม่อมฉันทราบว่าตนเองจะต้องตายแน่นอน ไม่สามารถรอดพ้นความตายไปได้ จึงกราบทูลอย่างนั้น พระเจ้าข้า”

แม้ครั้งที่ ๓ พระบรมศาสดาทรงประทานสาธุการแก่นาง แล้วตรัสถามถึงข้อต่อไปว่า “ที่เราถามว่าเธอทราบหรือ ทำไมถึงตอบว่า ไม่ทราบ” “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หม่อมฉันย่อมทราบว่า ตนเองต้องตายแน่นอน แต่ไม่ทราบว่าตายในเวลาไหน จึงทูลอย่างนั้น พระเจ้าข้า”

แม้ครั้งที่ ๔ พระบรมศาสดาทรงให้สาธุการแก่นางว่า “ตอบได้ถูกต้องแล้ว เธอแก้ปัญหาที่เราถามได้ถูกต้องแล้ว” จากนั้น

กรมการศาสนา

๑๐๒

ได้ตรัสเตือนพุทธบริษัท ให้หมั่นเจริญมรณานุสติ นึกถึงความตาย
เนืองๆ จะได้ไม่ประมาทในวัยและชีวิต แล้วให้เร่งรีบสั่งสมความดี
เพราะไม่มีใครรู้ว่าความตายจะเกิดขึ้นเมื่อไร จึงตรัสเตือน
ให้หมั่นทำความเพียรว่า “พึงรีบทำความเพียรในวันนี้แหละ
ใครเล่าจะรู้ความตายในวันพรุ่ง เพราะว่าความผิดเพี้ยนต่อ
มฤตยูผู้มีเสนาใหญ่ ย่อมไม่มีแก่เราทั้งหลาย”

เมื่อจบพระธรรมเทศนา มหาชนได้บรรลุธรรมากิสมัย
เป็นจำนวนมาก ต่างขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรม
และพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะ ส่วนกุมาริกาได้บรรลุธรรมเป็น
พระโสดาบัน จากนั้นนางได้ถวายบังคมลาพระบรมศาสดา

ฝ่ายบิดาของนางกำลังนั่งหลับอยู่ เมื่อนางไปถึง
โรงทอผ้าแล้ว ก็ได้น้อมกระเช้าด้ายหลอดส่งให้บิดา กระเช้า
ด้ายหลอดกระทบที่สุดพิม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องทอผ้า
ทำให้เกิดเสียงดัง บิดาตกใจ จึงเผลอไปกระตุกพิมอย่างแรง
ปลายพิมกระแทกหน้าอกของนาง ทำให้นางเสียชีวิตในทันที
และได้ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิต

ดังนั้น การเจริญมรณานุสติ หมั่นระลึกนึกถึงความตาย
บ่อยๆ จึงมีอานิสงส์มาก นึกถึงแล้วเราจะได้ไม่ประมาทในชีวิต
จะได้ตั้งใจทำความดีสร้างบุญสร้างบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ถึงเวลา

การเจริญมรณานุสติ

๑๐๓

จะละโลก เราจะไม่กลัว ไม่หวาดหวั่นต่อมรณภัยที่กำลังเกิดขึ้น เหมือนบุคคลเห็นงูพิษขวางอยู่ข้างหน้าในที่ไกล ก็ตั้งสติได้ สามารถหาไม้เขี่ยให้พ้นออกจากทางไปได้

เมื่อเราเห็นโทษเห็นภัยในความแก่ ความเจ็บและความตายแล้ว พึงอย่าได้ประมาท ให้เร่งรีบทำความดี หมั่นเจริญสมาธิภาวนาอย่าได้ขาด ตั้งใจมั่นว่าจะต้องเข้าถึงพระธรรมกายให้ได้

